

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Dato: 14. november 2005
Kontor: 2.k.kt.
J.nr.: 2005-2011-94
Sagsbeh.: abt
Fil-navn: 2011.94.svar

Besvarelse af spørgsmål nr. 29 (REU alm. del – bilag 52), som Folketingets Retsudvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren og justitsministeren den 25. oktober 2005

Spørgsmål 29:

"Ministerens kommentarer udbedes til Teknologirådets rapport: Retssikkerhed og aktivt medborgerskab i digital forvaltning"

Svar:

Teknologirådets rapport indeholder en række anbefalinger til, hvordan digitaliseringen af den offentlige forvaltning kan bruges til at styrke borgernes retssikkerhed og fremme et aktivt medborgerskab, hvor forvaltningen gøres mere gennemsigtig for borgeren.

Anbefalingerne vedrører dels brugen og indretningen af elektroniske systemer, som henhører under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings ressortområde, dels den forvaltningsretlige – herunder persondataretlig – lovgivning generelt, hvilket henhører under Justitsministeriets ressortområde.

To af anbefalingerne har umiddelbart en særlig betydning for kommunale borgerservicecentre (rapporten, s. 15). Det anbefales således i rapporten, at borgerservicecentrenes frontmedarbejderes adgang til sager baseres på borgerens samtykke, og at der skal ske en registrering af samtykket i ESDH-systemer og i fagsystemer.

I dette svar på Retsudvalgets spørgsmål kommenteres disse to anbefalinger. Med hensyn til de øvrige anbefalinger henvises til justitsministerens svar på samme spørgsmål.

Med hensyn til spørgsmålet om samtykke som betingelse for, at en medarbejder i et *borgerservicecenter har adgang til oplysninger i kommunens egne sager* – manuelle sager eller sager i elektroniske systemer – kan det oplyses, at et sådan krav i et vist omfang følger af de gældende regler. Dette er tilfældet, hvis borgerservicecenteret i en ansøgningssag skal bruge følsomme oplysninger – manuelle eller elektroniske – om ansøgeren, som stammer fra en anden del af den kommunale forvaltning, under hvis lovgivningsområde sagen ikke henhører. Der henvises til forvaltningslovens § 29 og til borgerservicecenterlovens § 3, stk. 3, modsætningsvis. I andre tilfæl-

de er der som udgangspunkt ikke i dag krav om, at borgeren skal give samtykke, inden medarbejderne i et borgerservicecenter kan indhente oplysninger fra kommunens sager. Kommunens, herunder borgerservicecenterets, adgang til at genbruge – manuelle eller elektroniske – oplysninger, som kommunen i forvejen er i besiddelse af, er i øvrigt begrænset af forvaltningslovens § 32, ifølge hvilken den, der virker inden for den offentlige forvaltning, ikke i den forbindelse må skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver (saglighedskrav).

Er der tale om elektronisk behandlede oplysninger, vil indhentningen af oplysningerne tillige skulle ske i overensstemmelse med reglerne i persondatalovens kapitel 4, hvilket i de fleste tilfælde heller ikke indebærer et krav om indhentning af samtykke, såfremt indhentningen er nødvendig for sagsbehandlingen. Indhentningen skal i øvrigt ske i overensstemmelse med persondatalovens § 5, stk. 2, af hvilken det følger, at en behandling af personoplysninger ikke må være uforenelig med de formål, som oplysningerne oprindeligt er indsamlede til (finalité-princippet).

Særligt med hensyn til samtykke som betingelse for bestemte medarbejderes adgang til sager i form af opslag i kommunens elektroniske systemer (adgangsrettigheder) gælder ovennævnte regler ligeledes. Herudover fremgår det af persondatalovens § 5, stk. 1, at personoplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingskik. Efter lovens § 41, stk. 3, skal den dataansvarlige endvidere bl.a. træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven. Endelig fremgår det af § 11, stk. 1 og 2, i sikkerhedsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning), at kun personer, som autoriseres hertil, må have adgang til de personoplysninger, der behandles, og at der kun må autoriseres personer, der er beskæftiget med de formål, hvortil personoplysningerne behandles. De enkelte brugere må ikke autoriseres til anvendelser, som de ikke har behov for.

Datatilsynet har tidligere afgivet et bidrag til Indenrigs- og Sundhedsministeriet til brug for ministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 1 til forslag til lov om kommunale borgerservicecentre (L 72). Heri har Datatilsynet givet udtryk for, at brugen af medarbejdere til løsning af forskellige opgaver gør det påkrævet, at der i forbindelse med borgerservicecenterkonstruktionen sker en forøgelse af behandlingssikkerheden, herunder med hensyn til styring af brugerrettigheder og interne kontrolordninger i forhold til medarbejdernes anvendelse af IT-systemerne.

Datatilsynet har i den forbindelse anført, at det kan overvejes, om adgangen til oplysninger om en borger kan tilrettelægges således, at et kort, som borgeren har i sin besiddelse, skal aflæses, førend medarbejderen hos myndigheden får adgang til oplysninger om borgeren. Datatilsynet har i den forbindelse henledt opmærksomheden på, at Rådet for IT-Sikkerhed i sin

årsberetning for 2004 har anført, at Rådet mener, at den digitale signatur skal videreudvikles hen mod et egentligt chipkort eller lignende til alle borgere. Kortet bør kunne bruges af ejeren overalt i det danske samfund.

Datatilsynet har herudover oplyst, at en løsning, hvor det noteres i systemet, hvorfor der foretages opslag, efter Datatilsynets opfattelse kan medvirke til at sikre, at der kun behandles oplysninger, når det er nødvendigt. En lignende løsning anvendes i systemer på sundhedsområdet, hvor det registreres i systemet f.eks. i form af en tro og love erklæring, at der er givet samtykke, eller at den pågældende sundhedsperson har den registrerede person i behandling.

For så vidt angår et borgerservicecenters adgang til oplysninger, som kommunen i forvejen er i besiddelse af, fraviger lov om kommunale borgerservicecentre alene den forvaltningsretlige lovgivning på et enkelt punkt. Det følger således af lovens § 3, stk. 3, at et borgerservicecenter i en ansøgningssag kan indhente følsomme oplysninger, som er fornødne til sagens behandling, hos en anden del af kommunens forvaltning, under hvis lovgivningsområde sagen henhører. Loven indeholder ikke nogen generel retlig regulering af borgerservicecentrenes opgaveløsning, og loven indeholder endvidere ingen regler, der tager særlig sigte på digital forvaltning eller på adgangsrettigheder. Formålet med loven er alene at sikre, at der generelt ikke er flere juridiske barrierer, når et borgerservicecenter varetager opgaver for kommunens fagforvaltninger eller andre myndigheder, end der ville være, hvis opgaverne blev varetaget af fagforvaltningerne henholdsvis de andre myndigheder selv.

En udvidelse af samtykkekravene i forbindelse med kommunale medarbejders adgang til sager er en generel forvaltningsretlig problemstilling, som ikke bør reguleres i borgerservicecenterloven.

En udvidelse af reglerne om adgangsrettigheder til også at omfatte et krav om samtykke er en særlig persondataretlig problemstilling, som ligeledes ikke bør reguleres i borgerservicecenterloven. Der henvises i stedet til den ovenfor refererede udtalelse fra Datatilsynet, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet fortsat kan henholde sig til.